

Mona Eltahawy: Hořká pachuč propuštění Husní Mubaraka

The New York Times, Mona Eltahawy, 28. 3. 2017 Autorka je egyptsko-americkou spisovatelkou a novinářkou. Pracovala pro zpravodajskou agenturu Reuters jako korespondentka z Káhiry a Jeruzaléma. Její články byly publikovány v prestižních denících the Washington Post, The New York Times, the Miami Herald, The Guardian a mnohých dalších.

V roce 2012 byla zatčena za nasprejování nápisu „V jakékoliv válce mezi civilizovaným člověkem a barbaram podporujte civilizovanou osobu. Podporujte Izrael. Poražte džihád.“ v newyorském metru.

Když jsem se doslechla o pátečním propuštění (24. 3. 2017) bývalého egyptského prezidenta Husního Mubaraka z vojenské nemocnice, vyhledala jsem si obrázky z průběhu soudního procesu. Bylo uspokojivé vidět toto ztělesnění všech křivd způsobených za bezmála 30 let vlády, jak je uvězněné v kleci, kam jsou umisťováni obžalovaní v egyptských soudních síních. Soudní proces s Mubarakem byl zahájen pár měsíců po lednových demonstracích roku 2011, jež ho svrhly z prezidentského postu.

Musí být strašlivé a ponižující být v té kleci. A to je jejím účelem.

Ten okamžik vyjadřoval revoluční troufalost Egypta. Mubarak byl první z vůdců svržených během demonstrací, jenž byl přítomný na vlastním soudním řízení.

Někdo vám bude tvrdit, že exprezident Mubarak uvězněný v kleci byla show naplánovaná vojenskou vládou. Ta by ale nikdy nenechala uvěznit jednoho ze svých lidí. Vždyť Mubarak býval velitelem Air Force.

Někdo vám bude tvrdit, že očekávat spravedlnost za oběti zabitě během revoluce Mubarakovými bezpečnostními silami, je nerealistické až scestné.

Realita až do roku 2011 byla taková, že smrt, ať už přirozená či násilná, byla jediným způsobem, jak se zbavit našich diktátorů. V tomto kontextu to vypadalo, že svoboda a spravedlnost, kterou si lidé zaslouží, je nedosažitelná.

Roky vytvářel Husní Mubarak bezpočet odvětví bezpečnostních sil a jmenoval soudce. To mu zajistilo, že egyptský soudní systém byl nastaven tak, aby popíral skutečnou spravedlnost. Takže jak tedy mohl režim vyslyšet jednoho ze svých lidí a shledat ho vinným?

Jak takový režim soudí ty, kteří s ním nesympatizují? Den předtím, než byl exprezident propuštěn, soud v Káhíře opět odložil vynesení verdiktu v případě egyptsko-americké občanky Aye Hijazi, jejího egyptského manžela a několika dalších, kteří se s nimi starali o děti z ulice. Jsou uvězněni od května 2014. Káhírský soud vznesl absurdní obvinění – obchodování s lidmi a sexuální zneužívání. (Dvouletý limit pro přípravné řízení a předběžné zadržení byl porušen, a to zřejmě bez následků.)

Ve dnech před Mubarakovým propuštěním po egyptských sociálních sítích také kolovala petice volající pro amnestii ze zdravotních důvodů pro dvaadvacetiletého studenta Ahmeda el-Khatiba, který trpí nemocí způsobenou špatnými hygienickými podmínkami ve vězení. Je jedním z přibližně 60 000 politických vězňů, jimž je odepřena zdravotní péče. Ale Mubarak během celého soudního procesu obdržel tu nejlepší zdravotní péči, jakou nabízí egyptské vojenské nemocnice.

Abychom pochopili, jak vojenští vůdci soudí ty, kteří mezi ně nepatří, porovnejme soud Mubaraka s naším druhým svrženým prezidentem, Muhammadem Mursím. V úřadu byl od 30. června 2012 do 3. července 2013, než byl svržen vojenským převratem.

Milióny Egyptanů vyšly do ulic v den výročí nástupu Mursího do úřadu a vyžadovaly jeho rezignaci. Mnoho Egyptanů vidělo Mursího jako posedlého upevňováním moci Muslimského bratrstva, z jehož řad vzešel, spíše než jako prozatimního prezidenta, za něž ho zvolili. Po třech dnech masových protestů velitel armády, nynější prezident, Abdal Fatáh el-Sísí, svrhl Mursího vládu.

Já jsem podporovala svržení prezidenta Mubaraka, podporovala milióny Egyptanů v protestech proti Mursímu a byla jsem ráda, že odešel. Vzdorovala jsem ale Sísího převzetí moci, jelikož nesouhlasím s vojenskou vládou.

Jako Mubarak, tak i Mursí byl v kleci pro obžalované, ale netrval noc v pohodlné vojenské nemocnici. Mursí a jeho poradci byli několik měsíců drženi v izolaci armádou až do doby, než prokurátoři podali mnohonásobná obvinění, z nichž několik vedlo k jeho odsouzení. Protože je ve vězení s vysokou ostrahou poblíž Alexandrie, je nepravděpodobné, že bude v blízké době propuštěn.

V devadesátých letech jsem pracovala jako káhirská korespondentka pro agenturu Reuters a dokumentovala jsem prezidenta Mubaraka několik let. Všechny prezidentské konference začínaly tím, že premiér rozdával novinářům otázky sestavené státní mediální službou, aby je prezident Mubarak bez problému zodpověděl.

Jsem rozzlobená a smutná kvůli Mubarakovu propuštění nejen pro to, co mohlo být, ale hlavně pro to, co být nemůže, dokud bude náš systém trestního soudnictví utěšovat mocné a trápit bezmocné. Pokud nebyl Mubarak hnán k zodpovědnosti za smrt 900 lidí během jedenáctidenního povstání v roce 2011, jak bude hnán k zodpovědnosti Sísí a další bezpečnostní personál za další masakr více než 800 lidí během jediného dne v roce 2013? K masakru došlo krátce po svržení Mursího a většina z obětí patřila mezi podporovatele Muslimského bratrstva.

Egyptané jakéhokoliv politického přesvědčení si zaslouží spravedlnost. To nikdy nesmíme považovat za nerealistické. Je ale krátkozraké a naivní myslet si, že podporování našich diktátorů, tak, jak to dělá spousta západních vlád, povede k realizaci oné fata morgany politické stability, kterou údajně podporují.

Pět amerických vlád, demokratických i republikánských, podporovalo Mubarakův režim. Nehledě na mou frustraci s Obamovou administrativou, která podporovala tento režim ekonomickou a vojenskou pomocí, alespoň prezident Obama nikdy nepozval Sísího do Bílého domu.

Sísí, jak známo, byl prvním zahraničním politikem, který volal Donaldu J. Trumpovi po vítězství ve volbách. Jsem si jistá, že Sísí teď slaví své pozvání do Bílého domu.

Já ho neslavím. Nejsem natolik poblouzněná, abych si myslela, že Trumpova vláda využije setkání k tomu, aby zatlačila na egyptského prezidenta v otázkách spravedlnosti, svobody a lidských práv.

Převzato z The New York Times

Zpracovala Natálie Bartlová